

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 17 stycznia 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.82.2019.TB

Pan
Paweł Wolko
Dyrektor
Powiatowej Placówki
Opiekuńczo – Wychowawczej
Nr 3 w Bierutowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 27 – 29 listopada 2019 r. na podstawie art. 122 i art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Tomasz Borecki – inspektor wojewódzki i Honorata Borowiec - starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Powiatowej Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej Nr 3 w Bierutowie przy ul. 1 Maja 9g/2, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką”, „PPOW” lub „PPOW Nr 3”.

Przedmiotem kontroli była ocena dokumentowania przez Placówkę pracy opiekuńczo – wychowawczej, przestrzeganie praw dziecka oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 12 czerwca 2019 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2019 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia 27 listopada 2019 r. funkcję Dyrektora Placówki pełnił Pan Paweł Wolko odpowiedzialny za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń składanych przez Dyrektora Placówki oraz akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe. Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod nr 36. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki

Společnej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

PPOW w Bierutowie jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu specjalistyczno – terapeutycznego, zapewniającą miejsca dla 14 wychowanków i działającą na podstawie decyzji nr PS-IS.9423.41.2014 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 lipca 2014 roku, zmienionej decyzją nr ZP-ZS.9423.14.2016.TB z dnia 8 grudnia 2016 r.

W toku prowadzonych czynności ustalono:

Zgodnie z art. 101 ust. 2 ustawy, Powiatowa Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 3 w Bierutowie z siedzibą przy ul. 1 Maja 9g/2 działa w oparciu o Regulamin organizacyjny. W Rozdziale II w § 1 ust. 1 Regulaminu określony został typ placówki – specjalistyczno - terapeutyczny. *(dowód: akta kontroli str. 16-30)*

Zgodnie z obowiązującą decyzją Wojewody Dolnośląskiego limit miejsc w Placówce wynosi 14. Na dzień kontroli w ewidencji widniało 17 wychowanków. Pismami z dnia 4 listopada 2019 r. oraz 15 listopada 2019 r. Dyrektor PPOW Nr 3 zwrócił się z wnioskiem do Wojewody Dolnośląskiego o możliwość przyjęcia dodatkowych dzieci w trybie art. 95 ust. 3 ustawy. Pismem nr ZP-NKWR.940.1.53.2019.GK z dnia 18 listopada 2019 r. Dyrektor kontrolowanej jednostki został poinformowany, że ze względu na interwencyjny charakter przyjęcia dzieci, nie ma potrzeby występowania z ww. wnioskiem do Wojewody Dolnośląskiego. Zatem należy uznać, że limit miejsc w Placówce był przestrzegany. Ponadto, w toku czynności kontrolnych ustalono, że w PPOW przebywało 4 wychowanków, którzy nie ukończyli 10. roku życia. Dyrektor wyjaśnił, iż dwoje zostało umieszczone wraz ze starszym rodzeństwem, które ukończyło 10. rok życia, zatem zgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy. Natomiast dwoje dzieci (rodzeństwo) przebywało w Placówce interwencyjnie, a następnie umieszczono je w rodzinie adopcyjnej. Z uwagi na fakt, że przysposobienie zakończyło się niepowodzeniem, wychowanków ponownie skierowano do PPOW Nr 3. Dyrektora Placówki wyjaśnił, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy decyzję o ponownym umieszczeniu dzieci w PPOW podjęło m.in. ze względu na ich wcześniejszy pobyt w tym miejscu, co miało zapewnić stabilizację i poczucie bezpieczeństwa, a także wsparcie specjalistów. Z uwagi na powyższe, należy uznać, że skierowanie ww. rodzeństwa do placówki opiekuńczo – wychowawczej, pomimo tego, iż dzieci nie ukończyły 10. roku życia, spełniało przesłanki określone w art. 95 ust. 2 ustawy, ze względu na „inne wyjątkowe przypadki”. *(dowód: akta kontroli str. 31-36)*

Podczas kontroli przeanalizowano dokumenty dotyczące przestrzegania przepisów

w zakresie trybu i sposobu kierowania dzieckiem do Placówki, wynikające z § 2 ust. 1 i § 8 ust. 1 pkt 1-5 rozporządzenia. Analiza akt wychowanków wykazała, że każdy z nich posiadał właściwe skierowanie do Placówki wystawione przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy oraz komplet dostępnych dokumentów w momencie umieszczenia dziecka w Placówce, tj.: postanowienie sądu, odpis aktu urodzenia, dokumentację medyczną, w tym kartę szczepień, dokumenty szkolne (w szczególności świadectwa) oraz odpis aktu zgonu rodzica, gdy taki nastąpił. W przypadku braku możliwości przekazania pełnego kompletu dokumentów, uzupełniano je na bieżąco. Najczęściej brakujące informacje dotyczyły prowadzonej pracy z rodziną i jej rezultatów. *(dowód: akta kontroli str.37)*

Zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 oraz art. 100 ust. 3 ustawy, działania podejmowane przez pracowników Placówki powinny mieć na celu powrót dziecka do rodziny oraz utrzymywanie przez dziecko stałego kontaktu z rodziną. Zatrudniony w PPOW pracownik socjalny po przyjęciu dzieci wypełniał tzw. kwestionariusz wywiadu środowiskowego, w którym były wszystkie niezbędne informacje nt. rodziny, zdrowia dziecka, warunków mieszkaniowych, proponowanych rodzinie form wsparcia i działań skierowanych na poprawę jej funkcjonowania. W dokumentacji odnotowywano również prowadzone w sprawie rodziny/dzieci rozmowy z asystentem rodziny, z rodzicami. Dodatkowo pracownik socjalny współpracował z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej i sądami. W każdym przypadku, gdy rodzina rokowała pozytywnie i wykazywała chęć współpracy z Placówką, dzieci były zachęcane do kontaktów z najbliższymi. Wychowankowie w rozmowach z inspektorami ds. kontroli potwierdzili utrzymywanie kontaktów z bliskimi oraz oznajmiali, że nikt im tych kontaktów nie utrudniał, ani nie zakazywał. *(dowód: akta kontroli str. 38, 40-44, 76-91)*

Zgodnie z art. 135 ustawy, obowiązkiem placówki jest organizowanie i dokonywanie okresowej oceny sytuacji umieszczonego w niej dziecka, sporządzenie wniosków o zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce oraz przesłanie ich do właściwego sądu, o czym stanowi art. 138 ust. 1 i 2 ustawy. W trakcie analizy dokumentacji wychowanków Placówki stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą odbyły się dwa posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka: 29.01.2019 r. i 13.06.2019 r. Omówiono na nich sytuację wychowanków. Posiedzenia odbywały się terminowo, tj. nie rzadziej niż co pół roku. Każdorazowo obecni byli: Dyrektor Placówki, pedagog, psycholog i pracownik socjalny, wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka oraz przedstawiciele zaproszonych instytucji. Podczas kontroli okazano zaproszenia dla rodziców dzieci (rzadko obecnych) oraz podmiotów, z których obecność przedstawicieli wskazana była ze względu na interes dziecka. Skład zespołu był zatem zgodny z zapisem art. 137 ustawy. Zespół dokonywał oceny sytuacji dziecka w obszarach zgodnych z art. 136 ustawy, następnie formułowano na piśmie wnioski wraz z uzasadnieniem, dotyczący

zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce i przesyłano go do właściwego sądu (wnioski zostały przesłane odpowiednio 21.02.2019 r. i 16.07.2019 r.). *(dowód: akta kontroli str. 45-48)*

Z przeanalizowanej dokumentacji wynikało, że wychowankowie posiadali diagnozy psychofizyczne opracowane wspólnie przez zespół specjalistów tj. psychologa i pedagoga. Dokumenty te zawierały informacje dotyczące obszarów wskazanych w § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia. Diagnozy sporządzane były po około jednym miesiącu od przyjęcia dziecka do Placówki. Po sporządzeniu diagnozy, dodatkowe informacje były aktualizowane na osobnych drukach zatytułowanych „Analiza dziecka”. *(dowód: akta kontroli str. 49-50)*

Na podstawie diagnoz wychowawca kierujący procesem wychowawczym danego dziecka, zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia, przygotowywał dla każdego wychowanka plan pomocy. W planach, oznaczano cel główny pracy z dzieckiem (jeden z czterech wskazanych w § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia) oraz wyznaczono działania krótkoterminowe i długoterminowe. W dwóch przypadkach była informacja o tym, że rodzina biologiczna współpracuje z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny, natomiast żadna z tych osób nie podpisała się na planie. W jednym przypadku, gdzie matka miała ograniczoną władzę rodzicielską, nie było informacji, aby była z kobietą prowadzona praca przez właściwy ośrodek pomocy społecznej. W pozostałych przypadkach rodzice byli pozbawieni władzy rodzicielskiej. W przyszłości należy każdorazowo opracowywać plan pomocy dziecku wspólnie z asystentem rodziny lub innym przedstawicielem podmiotu odpowiedzialnego za pracę z rodziną. Dokumenty były sporządzane na okres 6 miesięcy, zatem można przyjąć, że dokonywano modyfikacji, o której stanowi § 15 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia. *(dowód: akta kontroli str. 53-56)*

W Placówce zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia dla każdego dziecka prowadzono kartę pobytu, zawierającą opis wskazanych w ww. przepisie obszarów.

(dowód: akta kontroli str. 57-58)

Pedagog i psycholog prowadzili także dla każdego wychowanka arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych. Natomiast dla dzieci wymagających dodatkowego wsparcia, specjaliści organizowali głównie zajęcia indywidualne, które następnie odnotowywali w kartach, wskazanych w § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Ww. osoby w prowadzonych przez siebie kartach najczęściej dokonywały wpisów dotyczących tematu zajęć lub rodzaju działań podjętych wobec dziecka, np. „rozmowa indywidualna”, natomiast nie odnotowywały w nich przebiegu spotkania. Opis ten znajdował się w arkuszach badań i obserwacji. Wskazane jest aby każdorazowo opisywać przebieg zajęć w karcie udziału w zajęciach z pedagogiem, psychologiem lub terapeutą. Dodatkowo dzieci korzystały również z zajęć prowadzonych przez terapeutę (socjoterapia).

Ponadto, z uwagi na fakt, że PPOW Nr 3 jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu

specjalistyczno – terapeutycznego, to zgodnie z art. 105 ust. 2 ustawy powinna zapewniać wychowankom zajęcia: wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne. Dyrektor złożył oświadczenie, że w kontrolowanej jednostce przebywają wyłącznie dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, orzeczeniem o kształceniu specjalnym lub wymagające stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii. Na terenie Placówki prowadzono zajęcia logopedyczne (4 wychowanków), biofeedback (2 wychowanków), terapię pedagogiczną (4 wychowanków), socjoterapię (8 wychowanków), terapię z psychologiem (wszyscy wychowankowie w razie potrzeby). Cztero podopiecznych uczęszczało na zajęcia rewalidacyjne realizowane w szkole, do której uczęszczali, a dwoje w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, w których na co dzień przebywali.

(dowód: akta kontroli str. 38, 59)

Zgodnie z art. 100 ust. 4 ustawy, Dyrektor Placówki winien zgłosić informacje o przebywających dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego, w celu poszukiwania dla nich rodzin przyspasabiających. Na dzień kontroli obowiązek ten został zrealizowany.

(dowód: akta kontroli str. 31, 52)

Zgodnie z art. 100 ust. 4a ustawy, dyrektor placówki opiekuńczo - wychowawczej w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej (począwszy od dnia 19 września 2014 roku) winien złożyć do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Do wniosku dyrektor winien załączyć opinię z ośrodka pomocy społecznej. Normie tej na dzień kontroli podlegało troje wychowanków, wobec wszystkich złożono stosowne wnioski, natomiast nie dołączono do nich ww. opinii.

W przyszłości należy każdorazowo do wniosku załączać opinię ośrodka pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 52)

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 10 rozporządzenia, placówka powinna zapewnić wszystkim wychowankom dostęp do nauki w zależności od ich potrzeb, w szkołach lub w systemie nauczania indywidualnego. W wyniku przeprowadzenia czynności kontrolnych stwierdzono, że:

- 2 dzieci uczęszczało do przedszkola,
- 7 dzieci do szkoły podstawowej,
- 1 dziecko do szkoły przyspasabiającej do pracy,
- 4 dzieci do szkoły branżowej,

- 2 dzieci do liceum ogólnokształcącego.

Najmłodszy wychowanek nie uczęszczał do żadnej placówki oświatowej z uwagi na wiek (3 lata). Żadne dziecko nie wymagało korzystania z nauczania indywidualnego.

(dowód: akta kontroli str. 38-39)

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, wszyscy podopieczni placówki powyżej 5 roku życia powinni otrzymywać kwotę pieniężną do własnego dysponowania. W Placówce w Bierutowie wysokość przyznawanych wychowankom kwot określał Regulamin Kieszonkowego. Wskazane w nim kwoty były zgodne z zapisem § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, tzn. ich wysokość nie jest niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której stanowi art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. Dzieci w rozmowach z inspektorami ds. kontroli potwierdziły otrzymywanie kieszonkowego.

(dowód: akta kontroli str. 60-64, 76-91)

Na dzień kontroli w ewidencji figurowało dwóch pełnoletnich wychowanków. Przeanalizowano ich dokumentację pod kątem procesu usamodzielnienia. Zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy, podopieczni na rok przed osiągnięciem pełnoletności wyznaczyli opiekunów usamodzielnienia i przedstawili pisemną zgodę tych osób. Natomiast w myśl zapisów art. 145 ust. 4 ustawy, osoby usamodzielniane wraz z opiekunami na co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, opracowały indywidualny program usamodzielnienia. Programy zostały zatwierdzone przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy. W przypadku dwójki wychowanków, którzy ukończyli 17. rok życia na dzień kontroli spełniono normę art. 145 ust. 2 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 65)

Na podstawie przedłożonego przez Dyrektora Placówki „Zeszytu Dyżurów”, w którym odnotowywano: datę, stan dzieci, osobę przyjmującą i zdającą dyżur, godziny obchodów oraz miejsce na uwagi i podpis wychowawcy stwierdzono, że opieka w porze nocnej była sprawowana zgodnie z § 11 ust. 2 rozporządzenia. W czasie dyżurów nocnych obchód pokoi zamieszkiwanych przez dzieci odbywał się co najmniej 3 razy w ciągu każdej nocy, o czym stanowi § 12 ust. 2 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 52)

W Placówce prowadzona była Księga ewidencji wychowanków zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia. W jej zapisach widniało: nazwisko i imię wychowanka, data i miejsce urodzenia, nazwisko, imiona oraz adres rodziców biologicznych lub opiekunów prawnych oraz data i miejsce przyjęcia dziecka. Dodatkowo, odnotowana była również przyczyna skreślenia dziecka z ewidencji oraz miejsce pobytu po opuszczeniu Placówki. Przy każdym wychowanku widniał adres jego ostatniego miejsca zamieszkania, jeśli był inny, niż adres zamieszkania rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 51)

W sytuacji konieczności przeprowadzania postępowania wyjaśniającego i konieczności powiadamiania stosownych służb w przypadkach nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka,

w Placówce wprowadzono „Procedurę postępowania w przypadku samowolnego opuszczenia placówki”, zgodną z § 5 rozporządzenia. W okresie objętym kontrolą dwóch wychowanków dokonywało samowolnych opuszczeń Placówki. Dyrektor każdorazowo przeprowadzał postępowanie wyjaśniające oraz powiadamiał pisemnie odpowiednie osoby i instytucje.

(dowód: akta kontroli str. 52,66-74)

Na podstawie oświadczenia złożonego przez Dyrektora stwierdzono, że wychowankom zapewnienia się pomoc w nauce szkolnej. Nauka odbywała się codziennie (od poniedziałku do piątku) w godzinach popołudniowych, pod opieką wychowawcy. Dodatkowo w Placówce zatrudniano korepetytorów, najczęściej z przedmiotów takich jak: matematyka, fizyka, historia, języki obce. Część dzieci korzystała także z zajęć wyrównawczych w szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 39)

Przedmiotem kontroli była także ocena zgodności zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Dokonując analizy akt osobowych ustalono, że w kontrolowanej jednostce zatrudnionych było pięciu wychowawców w pełnym wymiarze czasu pracy. Wszyscy wychowawcy posiadali dyplomy ukończenia studiów wyższych, o których stanowi art. 98 ust. 1 pkt 1 ustawy oraz osoby te złożyły stosowne oświadczenia wynikające z art. 98 ust. 3 ustawy. Wymogi kwalifikacyjne spełniali także: pedagog, psycholog, terapeuta oraz pracownik socjalny.

Dyrektor Placówki Pan Paweł Wolko zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy posiadał kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 97 ust. 3 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 75)

Podczas kontroli podjęto próbę zweryfikowania przestrzegania praw dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania prawa do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, w tym naruszania nietykalności cielesnej. W toku rozmów żaden z podopiecznych nie informował, aby on lub inne dziecko doznawało zachowań agresywnych ze strony osób pracujących w Placówce. Wychowankowie potwierdzali, że PPOW Nr 3 wywiązuje się z realizacji standardów bytowych, tzn. wszystkie dzieci miały zapewnioną odzież, obuwie, środki higieny osobistej, przybory szkolne oraz wyżywienie w odpowiedniej ilości.

Ze względu na wiek części podopiecznych, dokonano obserwacji młodszych mieszkańców Placówki i ich stosunku do osób dorosłych. Dzieci nie bały się osób dorosłych, same z ufnością podchodziły, były zaintrygowane ich obecnością, zachęcały inspektorów do kontaktu. Przechwalały się swoimi umiejętnościami, pokazywały zabawki, prezentowały swój pokój i łóżka. Nie zaobserwowano symptomów, mogących świadczyć o nieprzestrzeganiu praw dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 76-92)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Powiatowej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 3 w Bierutowie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia **14 lutego 2020 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Tomasz Góral
.....
(przewodniczący)
Marianne
.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Dagmara Jawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)